

ኮሚሽን ኮሮና

እዚ ኮሚሽን ብዕለት 24 ሚያዝያ ብሽማግሌ ላዕሊዎት ሓለፍቲ መንግስቲ ዝተመዘዘ እዩ

ጋዜጣዊ መግለጺ

14 ሚያዝያ 2021

ሰነድ ህዝባዊ ምጽራያት ኖርወይ (NOU) 2021:6 ሰበስልጣን ንለበዳ ኮሮና ብኸመይ ተተሓሓዞም

ብውህሉል ክርእ እንክሎ ጽቡቕ ኣተሓሓዝ ተጌራሉ ክበሃል ይከኣል፡ ግና ከኣ ነቕፌታ ዝግብኡም ሸነኻት እውን ኔሮም ኢዮም።

ለበዳ ካብ ዝጀምር ሓደ ዓመት ኣሕሊፍናሉ ኣብ ዘለናሉ እዋን ብዝሒ ዝሞቱ ሰባትን ቁጠባዊ ኩነታታን ኖርወይን ክርእ እንክሎ ካብተን ዝፈኹሰ ማህሰይቲ ዝወረደን ሃገራት ሓንቲ እያ። ሃገርና ኣብ ከቢድ ኩነታት ተሸሚማትሉ ኣብ ዝነበረትሉ እዋን ዝምልከቶም ሰበ-ስልጣን ብቅልጡፍ ብምትዕጽዳፍ ንመቐጻልታ ኩነታት ቁሉውላው ወሳኒ ተራ ዝተጻወቱ ውሳኔናታት ኣሕሊፎም ኢዮም። ብማዕራኡ እውን ህዝብና ንስጉምቲታት ምክልኻል ለብዒ እንተዘይድግድ ኔሩ መንግስቲ ክዕወቱሉ ኣይምኸኣለን ኔሩ።

-ግምገማ ኮሚሽን ብውህሉል ክርእ እንክሎ መንግስቲ ነዚ ኩነታት ለበዳ ብጽቡቕ ከም ዝተተሓሓዞ እዩ፡ እንተኾነ ግና፡ ነቕፌታ ዝግብኡም ሸነኻት ከምዘለውዎ ተበጺሑ ኣሎ፡ ብፍላይ ድማ ንኩነታት ተቐረብ ብዝምልከት ይብል ሓላፊ ኮሚሽን ኮሮና ስቴነር ክቪንስላንድ።

ብ12 መጋቢት 2020 ሕብረተ-ሰብና ንምዕጻው ምውሳኔ ቅኑዕ እዩ ኔሩ፡ ኮይኑ ከብቅዕ ግና ኣድላዪ ዘይኮነ ሕጽረት ግዜ እዩ ተፈጢሩ።

እቶም ዓሚ መጋቢት ዝተኣታተዉ ሓይልቲ ዝኹኑ ስጉምቲታት ክተኣታተዉ እንከለዉ ብዘዕበ ኣድማዕነቶም ትሑት ኣፍልጦ እዩ ኔሩ፡ ከምኡ ውን እቲ ለብዒ ክሰብ ክንደይ ኣስፋሕፊሑ ከምዝነበረ ብጣዕሚ ኣጠራጣሪ እዩ ኔሩ። ኣብ ክንዲ ዝደዳ ኣፍልጦ ክሰብ ዝድለብ ምጽባይ ውሳኔ ምሕላፍ ቅኑዕ እዩ ኔሩ ይብል ኮሚሽን።

እቶም ስጉምቲታት ብቑዕ ምጽራያትን ምድላዎትን ከይተገበረሎም እዮም ተኣታትዮም። እቲ ኩነታት ምፍላጡ ኣጸጋሚ እዩ ኔሩ፡ ኮይኑ ከብቅዕ እቲ ዝተፈጠረ ሕጽረት ግዜ ክሰብ ክንድኡ ጸቕጢ ክፈጥር ኣድላዪ ኣይነበረን።

-ድሮ ኣብ መፋርቕ ለካቲት ቤት-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ሓይልቲ ዝኹኑ ስጉምቲታት ምትእትታው ኣድላዪ ክኸውን ከምዝኸእል ይዘረቡሉ ኔሮም እዮም። እንተኾነ ግና ካልኣት ሚኒስትራታት ኢደን ከምዘእትዋሉ ኣይተገብረን፡ ከምኡ'ውን ሕብረተሰብና ቅድሚ ምዕጻው ስጉምቲታት

ምትእትታው ንሕብረተሰብና ከምጽአሉ ዝኸእል ሳዕቤናት ገምጋም ከምዝተገበረሉ ዘርኢ ዝኾነ ኣሰር ክንረክብ ኣይከኣልናን ይብል ክቪንስላንድ።

ቀዳመይቲ ሚኒስትርን ሚኒስትር ጥዕናን ክንክንን ብዝገበሩዎ ጸቕጢ እዩ ሕብረተሰብና ብዕለት 12 መጋቢት 2020 ከምዘዕጸ ተጌሩ። ትካል ህዝባዊ ጥዕና ኣይደፍኡሉን፡ እቶም ስጉምትታት ከኣ ክሰብ ክንድኡ እንተ ዘይሕይሉ ይሓይሽ ዝብል ምሕጽንታ እዮም ኣሕሊፎም ኔሮም። ብዕለት 12 መጋቢት ቤት-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና እዮም ነቲ ዕለዊ ውሳኔ ኣሕሊፎም። ነዚ ውሳኔ መንግስቲ እዩ ከሕልፎ ዝግብኦ ኔሩ ይብል ከሚሸን።

ወቕቲ ቀውዒ 2020 መንግስቲ ካብ ወጻኢ ሃገር ዝመጽእ ለብዒ ዝዓግቱሉ መደብ ኣይነበሮን
ብፍላይ ድማ ንሃገርና ዝኣትዉ ገደብ ሸቃሎ ኤውሮፓውያን ብዝተገበረሎም ሕድገታት ዘስፋሕፈሉ ለብዒ ዝተገበረሉ ኣተሓሕዞን።

- መንግስቲ ንገደብ ሸቃሎ ዝምልከቱ ሕግታት የተኣታቱ እምበር ንትግባረኡም ንምቁጽጻር ዝሕግዞ ብቐዓት ስርዓታት ግና ኣየተኣታተዉን።

ሰራሕተኛታት ኣብ ክንዲ ምውሻብ ክምርመሩ ይኸእሉ እዮም ዝብል ፍታሕ ወሃብቲ ስራሕ ባዕሎም ክውድቡዎ፡ ክፍጽሙዎን ክምውሉዎን ኣሎዎም ኣብ ዝብል ዝተሞርኮሰ እዩ ኔሩ። ከም ተወሳኺ ስጉምትታት ምክልኻል ለብዒ ምትእትታውን እቲ ዝውሸቡሉ ገዛ ንቅጥዕታት ውሸባ ዘማለኦ ከምዝኸውን ምግባርን ሓላፍነት ንወሃብቲ ስራሕ እዩ ተዋሂቡ። እዞም ቅጥዕታት የማልኡዎም ከምዘሎ ከኣ ብተጽዕኖታት ዓቕለን ጸቢቡዉን ዝነበራ ንኡስ-ዘባታት እዩን ክቕጽጸሮኦ ሓላፍነት ተዋሂቡዉን።

መንግስቲ ኣብ መወዳእታ 2020 ዝተረረ ምቁጽጻር ዶብ ከተኣታትዉ ከለዉ ነቲ ቁጽጽር ክፍጽሙ ዘኸእሎም ናውትታት ኣይነበሮምን። ምዝገባ ሰገርቲ ዶብ ኣብ መጀመርታ ብፒሮን ወረቐትን እዩ ዝጸሓፍ ኔሩ።

ኣብ መንጎ ዝተፈላለዩ ትካላት ሰበስልጣን ኣመቓራርሓ ተራታት ንጹር ኣይነበረን

-ለበዳ ኣብ ዝተተሓሓዙሉ እዋን ሚኒስትሪ ጥዕናን ክንክንን፡ ቤት-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕናን ትካል ህዝባዊ ጥዕናን ኣብ መንጎኦም ሓላፍነት ብኸመይ ይካፈሉዎ ንጹር ኣይነበረን ይብል ክቪንስላንድ። ሚኒስትሪ ጥዕናን ክንክንን ንቤት-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ኣብ ጽፍሒ ጥዕና ዝዋፈሩ ዓቕምታት ከወሃህድ ሓላፍነት ሂሞም ከለዉ ክነሰም ሙብዘሕትኡ ምውህሃድ ባዕሎም እዮም ዝገብሩዎ ኔሮም። ትካል ህዝባዊ ጥዕና ካብቲ ከም ኣሰንቐቲ ፍልጠት ዝነበሮም ተራ ወዲኦም ካልእ ዕማማት ውን ክዓሙ ተራእዮም እዮም። ቤት-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ኣብ ዓውዲ ምክልኻል ለብዒ ከም ሰበ-ስልጣን ዘለዎም ተራ ክጻወቱ ባይታ ኣይተጣጣሉዎምን። ሚኒስትሪ ጥዕናን ክንክንን 11 ታሕሳስ 2020 እዩ ተራታቶም ኣነጺሩዎ። ሽሕ ኪ ተራታቶም ዘይንጹር እንተነበረ እዞም ሰለስተ ኣካላት ጽቡቕ እዮም ተሓባቢሮም።

መንግስቲ ንንኡሳን ዘባታት ከምቲ ዝድለ ኣይሓለዉንን። ንኡስ-ዘባታት ካብቲ ክዳለዎሉ ዝኸእሉ ኣጸቢቐ ዝበዝሐ ዕማማት እዩ ተዋሂቡዉን።

መንግስቲ ድሉው ኣይነበረን

- ለበዳ ሃገራዊ ቅልውላው ክፈጥር ዝለዓለ ተኸእሎ ከምዝነበሮን እንተደኣ ኣጋጢሙ ከኣ ዝበዝሐ ኣሉታዊ ሳዕቤናት ዘለዎ ምዃኑ መንግስቲ ይፈልጥ ኔሩ እዩ። ኮይኑ ከብቅዕ ለበዳ ኮቪድ-19 ክመጽእ ከሎ ተዳልዮም ብዘይምጽንሑም ከቢድ ጉድለት እዩ ይብል ክቪንስላንድ። ሕጊ ምክልኻል ለብዒ ዓባይቲ ክፋላት ሕብረተሰብና ክዕጸ ዘፍቅድ ዋላ እኪ እንተኾነ መንግስቲ ግን ከምዚኦም ዓይነት ስጉምትታት ከተኣታቱ ተዳልዩ ኣይጸንሑን። ከምዚኦም ዓይነት ስጉምትታት

ዘጠቆላሉ ምናልባታዊ ክስተታት፡መደባት ወይ ልምምዳት ክንረክብ ኣይከኣልናን።

- ኣብ ቀዳማይ መድረኽ ለባዳ መሳርሒታት ምክልኻል ለብዒ ብምውሓዱ እቲ ኩነታት ተኣፋፊ እዩ ኔሩ።

- ኣብ ኩነታት ለባዳ መሳርሒታት ምክልኻል ለብዒ ምርካብ ኣጸጋሚ ከምዝኹነ መንግስቲ ይፈልጥ ኔሩ እዩ። ከይኑ ከብቅዕ ከሺይ-19 ናብ ኖርወይ ኣብ ዝመጸሉ እዋን መኻዚኖታት ጥርሑ እዩ ኔሩ ይብል ክቪንስላንድ። ኣብ 2003 ዝነበረ ከባብያዊ ለባዳ ሳርስን ኣብ 2015 ዝነበረ ለብዒ ኣባላን ዝተገበረሉ ገምጋም ዓለምለኸዊ ሕጽረት መሳርሒታት ምክልኻል ለብዒ ከጋጥም ከምዝኸእል እዩ ደምዲሞ። ከይኑ ከብቅዕ ብንቡር ኣገባብ ኣብ ዓለምለኸዊ ዕዳጋታት መሳርሒታት ምግዛእ እዩ ኔሩ መደብ መንግስቲ ። ኩነታት ለብዒ ኣብ ቻይና ምስ ዝተረፈ ክፋል ዓለምና ኣብ ተመሳሳሊ መድረኽ እንተዝርከብ ኔሩ ብጣዕሚ ሓደገኛ ኩነታት ምተፈጥረ ኔሩ።

ሰፊሕ ጸብጻብ

- ኣብዚ ጸብጻብ 17 ርእሰ መልኽታትን 60 መምሃሪ ነጥብታትን ምሕጽንታታትን ሰፊሮም ኣሎዉ ይብል ክቪንስላንድ። ኮሚሽን ዝረኸበ ኣፍልጦ፡ ገምጋማት፡ መምሃሪ ነጥብታትን ምሕጽንታታትን ብመልክዕ ኣስተዋጽኦ ኣብ መጀመርታ ናይ ነፍስ ወከፍ ምዕራፍ ቀሪቡ ኣሎ። እዚ ኮሚሽን 14 ብግዳማዊ ኣካላት ዝተኸዩዎ ምጽራፍት ኣእትዩ ኣሎ፡ እዚ ድማ ብዲጂታላዊ ኣገባብ ተፈንዩ ኣሎ።

ሓበሬታ ብዛዕባ ኮሚሽን

ኮሚሽን ኮሮና ብዕለት 24 ሚያዝያ ብእማመ ንጉስ ተመዚዙ መታን ለባዳ ኮሺይ-19 ኣብ ኖርወይ ክግምግሙዎን እንታይ ክንመሃረሉ ከምንኸእል ክንፈልጦን። ኮሚሽን ብፕሮፈሰር ኣመራቱስ ስተነር ክቪንስላንድ/Stener Kvinnsland እዩ ተመራሑ ስርሑ ሰሪሑ።

ዝተረፉ ኣባላት፡

- Astri Aas-Hansen
- Geir Sverre Braut
- Knut Eirik Dybdal
- Tone Fløtten
- Rune Jakobsen
- Toril Johansson
- Christine Korme
- Nina Langeland
- Egil Matsen
- Per Arne Olsen
- Pål Terje Rørby

እዚ ጸብጻብ ብኤሌክትሮኒካዊ ኣገባብ ኣብዚ ተቓሊዑ ኣሎ፡

www.koronakommisjonen.no

www.regjeringen.no

እዚ ጸብጻብ ብወረቐት ውን ኣብዚ ክጥለብ ይከኣል፡

www.publikasjonsbestilling.no

ነዚ ኮሚሽን ክትውከሱዎ እንተደሊኹም ንሓላፊ ኮሚሽን ስቴነር ክቪንስላንድ/Stener Kvinnsland

ብቁጽረ ተለፎን 95890514 ክትውከሱዎ ትኸእሉ

